

La processó dels lletjos

Dij, 28/03/2013 per Ramon Bassas

[Roba estesa](#)

No tenia figura

ni bellesa que es fes admirar,

ni una presència que el fes atractiu.

[Isaïes, 53](#), 2

A mi, aquest fragment d'Isaïes que es llegeix per Divendres Sant em fa pensar sobre la lletjor. Sobre la bellesa de la lletjor. No pas la que, amb hipocresia, experimenta una mena de pena o en fa una mirada condescendent i la que, també, l'etziba contra un món massa massa polit i ordenat, intentant imposar un nou canon fent veure que els trenca tots. No. Em fa pensar, sobretot, en Caravaggio i l'art espanyol, almenys des del Barroc, o en les magnífiques fotografies del nostre contemporani [Pierre Gonnord](#), que beu d'aquesta estètica. [Caravaggio](#) pinta deeses i santes a partir de les models prostitutes. [Velázquez](#) representa els [savis](#) grecs retratant captaires. Hi ha qui [diu](#) que la Contrareforma, sobretot a Espanya (que en liderava els seus postulats), provoca aquest "art al revés", més corporal, menys idealista, menys optimista, més "perifèric", més fosc, més "lleig". Sobretot, ho fa per contrarestar els valors predominants de la Reforma, que eren els contraris. I, gairebé sense voler, capgirant les lleis del canon i enfocant cap a un lloc que no sigui el centre del món, s'inventen l'art modern.

Em fa gràcia aquesta tesi si intento aplicar-la a les figures que les processons de Setmana Santa treuen al carrer, inspirades en l'escola tardo-barroca murciana ([Salzillo](#)), destinades a prestigiar el costum popularitzat també en plena Contrareforma d'omplir de processons els dies sants. El costum, amb algun entrebanc "reformista" (d'altra banda, perfectament comprensible), arriba fins avui amb una vitalitat increïble. En un país com el nostre on, els uns, viuen completament secularitzats i, els altres, viuen el cristianisme quasi clandestinament (els catalans semblen protestants, a vegades), irromp amb un èxit incontestable el fenomen de les processons, amb el passeig d'imatges sofrents protagonitzades per la Mare de Déu i Jesús. Les escenes, de sofriment i violència, contrasten també amb un món que fuig del dolor amb qualsevol anestèsia. Els cossos, ara que en veiem tants en qualsevol anunci, ens són mostrats amb tota la cruesa (si són nus), o tapats amb mantells riquíssims i lluents (quan són tapats, com en el cas de Maria), recordant el joc barroc de tapar i destapar, o de tapar per mostrar, o de combinar la lletjor "autèntica" amb la bellesa "de disfressa".

Aquest divendres ho tornarem a veure. Veurem això que ara deia, afegint-hi la dimensió pública (el carrer), també plena de simbolisme, i el conjunt estètic que completen la gentada, els elements típics de la processó (armats, portants, costalers, "manolas", músics, etc.) i la música combinada amb el silenci. Un nou joc entre l'atracció (el color, la llum, l'espectacle) i la invitació a superar-la (la foscor,

la pregària en forma de *saeta...*), entre el desig ràpidament satisfet i el desig més profund que no acabem de satisfer mai. En aquest camí de desigs és on apareix la realitat "perifèrica" a què em referia al principi, que ens descentra, que potser no enlluerna, però conté tresors més grans encara. Una realitat que, d'entrada *no té ni figura ni bellesa que es faci admirar, ni una presència que la faci atractiva.*

Foto: Pierre Gonnord, *Juan* (2004)
Article escrit pel digital [Capgròs](#)